

UDK: 173.7

Dilbarxon RAXIMBOYEVA,
Namangan davlat universiteti dotsenti f.f.n.
E-mail: raximboeva@gmail.com

NamDU dotsenti, f.f.n A. Abduraxmonov taqrizi asosida

OILA VA XOTIN-QIZLAR DAVLAT QO'MITASI FAOLIYATINI TASHKIL ETILISHINING AHAMIYATI

Annotatsiya

Ushbu maqolada har bir murabbiy, komillik targ'ibotchisi ta'lim-tarbiya jarayonini to'g'ri tashkil qilishga, sog'lom ijtimoiy muhitni yaratib berishga, mas'uliyatli vazifalarni vijdonan bajarishi lozimligi haqida ma'lumot beriladi.

Kalit so'zlar: Serfarzandlik, bolajonlik, oilaparvarlik, mehnatsevarlik, sahiylik, mehmondo'stlik, oliy qadriyat, tadbirli, ziyrak ota-ona, ibratli hulq, chiroyli muomala, mehribonlik, kamtarlik, yaxshi nasixat, to'g'ri yo'l ko'rsatish.

ЗНАЧИМОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО КОМИТЕТА ПО СЕМЬЕ И ЖЕНЩИНАМ

Аннотация

В данной статье сообщается о том, что каждый тренер, пропагандист передового опыта должен правильно организовать учебный процесс, создать здоровую социальную среду, добросовестно выполнять ответственные задания.

Ключевые слова: Родительство, детство, семейная жизнь, трудолюбие, великодушие, гостеприимство, высокая ценность, разумное воспитание, примерное поведение, хорошие манеры, доброта, смирение, хороший совет, руководство.

THE SIGNIFICANCE OF ORGANIZING THE ACTIVITY OF THE STATE COMMITTEE FOR FAMILY AND WOMEN

Annotation

This article informs about the fact that every trainer, propagator of excellence should properly organize the educational process, create a healthy social environment, and conscientiously perform responsible task.

Key words: Parenthood, childhood, family, hard work, generosity, hospitality, high value, disciplined, intelligent parenting, exemplary behavior, good manners, kindness, humility, good advice, guidance.

Kirish. Yurtimizda ayollarga mehnat qilishlari va har jabhada o'z o'rinlarini topishlari uchun keng imkoniyatlar ochib berilyapti. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 1 martdagi "Oila va xotin-qizlar bilan ishlash, mahalla va nuroniyatlarni qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-81-son Farmoniga muvofiq: Oliy Majlis palatalari, Vazirlar Mahkamasi hamda mahalliy vakillik organlarining Xotin-qizlarning jamiyatdagi rolini oshirish, gender tenglik va oila masalalari bo'yicha respublika komissiyasini, mahalliy xalq deputatlari Kengashlarida esa Xotin-qizlarning jamiyatdagi rolini oshirish, gender tenglik va oila masalalari bo'yicha hududiy komissiyalarni tashkil etish haqidagi taklifi qo'llab-quvvatlandi.

Biroq bu – sohada barcha ishlar risoladagidek degani emas. Biz yo'ning boshida turibmiz. Chunki hali ayollar muammolarini yechish uchun bajarishimiz shart va zarur bo'lgan ishlar talaygina. Shu bois Prezidentimiz Murojaatnomada xotin-qizlarning jamiyat hayotidagi o'rni va nufuzini oshirish, ularga yangi imkoniyatlar yaratish bo'yicha navbatdagi qadam sifatida hayotni va ayollar muammolarini yaxshi biladigan, faol va tashabbuskor opa-singillarimizdan iborat Respublika Xotin-qizlar jamoatchilik kengashini tashkil etish taklifini bildirgan edi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili . "Mahalla va oila" ilmiy-tadqiqot instituti tomonidan 2021-yil 18-mayda o'tkazilgan "Oila institutini mustahkamlashning dolzarb masalalari: milliy va xorijiy tajriba" mavzusidagi xalqaro ilmi-amaliy konferensiya, 2022-yil 17-mayda O'zbekiston Respublikasi Oila va xotin-qizlar davlat qo'mitasi "Oila va xotin-qizlar" ilmiy-tadqiqot instituti tomonidan o'tkazilgan "Oila instituti rivojlanishida qadriyatlarning o'rni: milliy va xorijiy tajriba" nomli xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya, Namangan davlat pedagogika instituti tomonidan 2023-yil 27-mayda o'tkazilgan "Oila institutining ijtimoiy taraqqiyotdagi o'rni va oila mustahkamligini taminlash omillari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari sohaga oid ko'plab ilmiy tadqiqot natijalarini o'zida jamlaydi.

Tahlil va natijalar. Davlatimiz rahbarining tashabbusi bilan tashkil etilayotgan mazkur jamoatchilik tuzilmasi zimmasiga yangi qarorga binon qator muhim vazifalar yuklandi. Jumladan, ushbu kengash xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish, ta'lim olishi va kasbiy ko'nikma egallashi, munosib ish topishiga har tomonlama ko'maklashish, tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash, ularni qo'llab-quvvatlashga doir islohotlarning mazmun-mohiyati va ahamiyatini aholi o'rtasida keng targ'ib qilish, iqtidorli yosh ayol-qizlarni aniqlash va ularning qobiliyatini to'g'ri yo'naltirish, hududlarda, ayniqsa, qishloqlarda yashayotgan nozik jins vakillarga ko'rsatiladigan tibbiy-ijtimoiy xizmatlar sifati va ular o'rtasida sog'lom turmush tarzini qaror toptirish borasidagi ishlar samaradorligiga mas'ul bo'ladi.

Shu bilan birga, kengash tomonidan turar-joyga muhtoj xotin-qizlarni uy-joy bilan ta'minlash, ularning turmush sharoitini yaxshilash, oilalarni mustahkamlash, hududiy xotin-qizlar jamoatchilik kengashlari, mahallalardagi "Ayollar maslahat kengashlari" faoliyatini muvofiqlashtirish, ularning davlat va jamoat tashkilotlari bilan samarali hamkorligini ta'minlash, "Ayollar daftari" bilan manzilli ishlash borasida jamoatchilik nazorati olib boriladi.

Oxirgi yillarda mamlakatimizda og'ir ijtimoiy vaziyatga tushib qolgan xotin-qizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ehtiyojmand, boquvchisini yo'qotgan, kam ta'minlangan ayollarning uy olishi uchun boshlang'ich badallarni to'lab berish tizimi yo'lga qo'yildi. Ushbu tizim orqali birgina o'tgan yili Xotin-qizlarni va oilani qo'llab-quvvatlash davlat maqsadli jamg'armasi hisobidan 1 ming 246 nafar ayol uy-joy sotib olishi uchun 21 milliard 746 million so'm miqdoridagi boshlang'ich badal pullari to'lab berildi.

Oila va xotin-qizlar davlat qo'mitasining tashkiliy tuzilmasi Davlat budgetidan moliyalashtiriladigan boshqaruv xodimlarining umumiy cheklangan soni: 49 nafar shtat birligidan iborat. Oila va xotin-qizlar davlat qo'mitasi markaziy apparatining tuzilmasi 168 nafar shtat birligidan iborat. Qoraqalpog'iston Respublikasi Oila va xotin-qizlar qo'mitasi, viloyatlar va Toshkent shahar oila va xotin-qizlar boshqarmalarining

namunaviy tuzilmasi 621 nafar shtat birligidan iborat bo'lib, tuman (shahar) oila va xotin-qizlar bo'limlarining namunaviy tuzilmasi tasdiqlandi.

Shuningdek, Oila va xotin-qizlar davlat qo'mitasining markaziy apparati, hududiy bo'linmalari tuzilmalariga boshqaruv xodimlarining belgilangan umumiy shtatlar soni va mehnatga haq to'lash fondi doirasida o'zgartirishlar kiritilib, davlat organlari va boshqa tashkilotlar, yetakchi loyiha institutlari, ilmiy va ta'lim muassasalari, xalqaro tashkilotlar, xorijiy kompaniyalarning yuqori malakali mutaxassislarini, shuningdek, ekspertlarni maslahatchi sifatida jalb qilish huquqi berildi.

Vazirlar Mahkamasi ijro etuvchi tuzilmasida xodimlarning umumiy cheklangan soni doirasida 5 nafar boshqaruv xodimlari shtat birligidan iborat bo'lgan Bosh vazir o'rinbosari – Oila va xotin-qizlar davlat qo'mitasi raisining kotibiyati tashkil etildi.

Eng muhimi Bosh vazir o'rinbosari – Oila va xotin-qizlar davlat qo'mitasi raisi har yili Xotin-qizlarning jamiyatdagi rolini oshirish, gender tenglik va oila masalalari bo'yicha respublika komissiyasiga Qo'mita faoliyati yuzasidan hamda sohadagi tizimli muammolar va ularning yechimi to'g'risida axborot berib boradi;

mahallalardagi xotin-qizlar faollari lavozimlariga nomzodlar tuman (shahar) hokimlari o'rinbosarlari – oila va xotin-qizlar bo'limlari boshliqlari boshchiligidagi tanlov komissiyalarini shakllantirish orqali ochiq tanlovlar asosida ishga qabul qilinadi;

mahallalardagi xotin-qizlar faollari lavozimlariga oila va xotin-qizlar bilan ishlash tajribasiga ega, shaxsiy fazilatlariga bilan namuna ko'rsatgan, fidoyi va sadoqatli nomzodlar tayinlanadi;

Qo'mita markaziy apparati xodimlari mehnatga haq to'lash shartlariga ko'ra Mahalla va nuroniylarni qo'llab-quvvatlash vazirligi markaziy apparati xodimlariga, uning hududiy bo'linmalari xodimlari Mahalla va nuroniylarni qo'llab-quvvatlash vazirligining hududiy bo'linmalari xodimlariga tenglashtiriladi.

Shuni ahamiyatliki, Bosh prokuraturaning tashkiliy-shtat tuzilmasida shtat birliklarini maqbullashirish hisobidan 18 nafar shtat birligidan (shundan, 14 nafar hududiy vakillar shtat birligi) iborat Xotin-qizlar huquqlarini ta'minlash hamda ularni tazyiq va zo'rvonlikdan himoya qilish sohalarida qonunchilik ijrosi ustidan nazorat bo'limi tashkil etildi[1].

Bosh prokuratura xotin-qizlar huquqlarini ta'minlash hamda ularni tazyiq va zo'rvonlikdan himoya qilish sohalaridagi qonunchilik hujjatlari ijrosi ustidan tizimli nazorat o'rnatildi. Qo'mita: ikki oy muddatda markaziy apparat va hududiy bo'linmalarining Qo'mitaga yuklangan vazifalarni professional darajada bajarishga qodir bo'lgan, zarur nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarga ega yuqori malakali kadrlar bilan tanlov asosida to'ldirilishini;

tarkibiy va bo'ysunuvdagi bo'linmalar, shu jumladan mahalladagi xotin-qizlar faoli to'g'risidagi nizomlar, shuningdek, xodimlarning lavozim yo'riqnomalari tasdiqlanishini ta'minlashi tasdiqlandi.

Shuningdek, uch oy muddatda Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi bilan birgalikda Qo'mita va uning hududiy bo'linmalarini yuqori tezlikdagi Internet tarmog'iga ulanishini hamda zarur aloqa, jumladan, Qo'mitani hukumat aloqasi bilan ta'minlanadigan bo'ldi. Belgilandi, Qo'mita va uning hududiy bo'linmalari o'zlariga yuklatilgan funksiyalarga muvofiq belgilangan tartibda quyidagi huquqlarga ega:

Qo'mitaga tegishli vazifalarni amalga oshirish uchun, zarur hollarda, davlat organlari, ilmiy muassasalar va boshqa tashkilotlarning rahbarlari hamda mutaxassislarini jalb qilish, ishchi guruhlarni tuzish;

Qo'mita vakolatiga kiruvchi masalalar yuzasidan davlat organlari va tashkilotlaridan statistik, tahliliy materiallar, xulosalar va boshqa ma'lumotlarni so'rash va olish;

davlat organlari va tashkilotlari rahbarlariga xotin-qizlar huquqlari va qonuniy manfaatlarini ta'minlash hamda oilani mustahkamlash borasidagi qonunchilik hujjatlari buzilishi, ularni keltirib chiqaruvchi sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish bo'yicha ko'rib chiqilishi majburiy bo'lgan taqdimnomalar kiritish;

xotin-qizlar huquqlari va qonuniy manfaatlarini ko'zlab sudlarga ariza (shikoyat) va da'volarni kiritish;

xotin-qizlar huquqlari va qonuniy manfaatlarini ta'minlash hamda oilani mustahkamlashga doir tashabbuslar bilan chiqish hamda takliflar kiritish.

2022 yil 1 maydan boshlab mahalladagi xotin-qizlar faolining oylik ish haqi miqdori u biriktirilgan mahalladagi xonadonlar soniga mutanosib ravishda belgilandi.

xonadonlar soni 500 tagacha bo'lgan mahallada – mehnatga haq to'lashning eng kam miqdorining 3,5 baravari miqdorida;

xonadonlar soni 501 tadan 1 000 tagacha bo'lgan mahallada – mehnatga haq to'lashning eng kam miqdorining 4 baravari miqdorida;

xonadonlar soni 1 000 tadan ortiq bo'lgan mahallada – mehnatga haq to'lashning eng kam miqdorining 4,5 baravari miqdorida.

Belgilansinki, faoliyat samaradorligi ko'rsatkichlaridan kelib chiqib, mahallalardagi xotin-qizlar faollarini qo'llab-quvvatlash maqsadida mehnatga haq to'lash jamg'armasining 15 foizi miqdorida moddiy rag'batlantirish jamg'armasi shakllantiriladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari 2022 yil 1 avgustga qadar mahalliy budjet mablag'lari va qonunchilik hujjatlari bilan taqablanmagan boshqa manbalar hisobidan mahallalardagi xotin-qizlar faollarini "Ayollar daftari"ni yuritish, masofadan turib hisobotlar taqdim etish hamda videokonferens aloqa shaklida yig'ilishlarda ishtirok etish imkonini beruvchi planshetlar bilan ta'minlanadigan bo'ldi.

Qo'mita hamda Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi ikki oy muddatda planshetlarda foydalaniladigan dasturiy ta'minotni ishlab chiqsin va mahallalardagi xotin-qizlar faollariga taqdim etildi.

Moliya vazirligi 2022 yilda ushbu qarorni amalga oshirish doirasida Qo'mitaning xarajatlarini uchun «2022 yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risida»gi Qonunga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish bo'yicha Vazirlar Mahkamasiga takliflar qabul qilinmoqda.

"2022 yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risida"gi Qonunga tegishli o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilgunga qadar Qo'mita faoliyatini amalga oshirish bilan bog'liq xarajatlarni uchun mablag' ajratish choralarini ko'riladigan bo'lib, 2023 yildan boshlab har yili Davlat budjeti parametrlarida zarur mablag'larni ajratilishi belgilandi.

Qo'mita manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda qonunchilik hujjatlariga ushbu qarordan kelib chiqadigan o'zgartirish va qo'shimchalar to'g'risida Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritildi.

"O'zbekiston – 2030" strategiyasini "Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili"da amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni loyihasi hamda amaliy tadbirlar rejasi loyihalari ishlab chiqilib, jamoatchilik muhokamasi uchun www.uzbekistan2030.uz veb-saytiga joylashtirildi. Ushbu loyihalar joriy yilning 9 fevral kuniga qadar keng jamoatchilik va ekspertlik muhokamalaridan o'tkaziladi.

Bu yilgi farmon hamda amaliy tadbirlar rejasi loyihalariga ko'ra, xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash tizimini yanada kuchaytirish maqsadida 2024 yil 1 martdan boshlab xotin-qizlar bandligini ta'minlashga ko'maklashish, ular o'rtasida tadbirkorlikni rivojlantirish, kasb-hunarga o'qitish va o'zini o'zi band qilish vazifalari belgilangan. Ushbu vazifalarni amalga oshirish uchun quyidagi amaliy chora-tadbirlar ko'zda tutilgan:

Birinchidan, xotin-qizlar bandlik dasturini tasdiqlash hamda dastur doirasida xotin-qizlarning kichik biznes loyihalariga imtiyozli kreditlar ajratish belgilangan. Bunda xotin-qizlar bandligini ta'minlashning zamonaviy tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini yetarlicha joriy qilish, ishsiz xotin-qizlarni kasbga tayyorlash va ularning kasb malakasini oshirish xotin-qizlarning ishsizlik darajasini pasayishiga olib keluvchi chora-tadbirlarni belgilab beradigan bandlik dasturini tasdiqlash nazarda tutilgan. Ushbu bandlik dasturdan asosiy maqsad xotin-qizlarning kichik

biznes loyihalariga imtiyozli kreditlar ajratish orqali ularning tadbirkorligini rivojlantirish ko'zlangan.

Bu orqali xotin-qizlarning turmush tarzini yaxshilash va ularni iqtisodiy mustaqillikka erishishlariga, o'zini o'zi band qilishlariga e'tibor qaratilgan. Shu bilan birga, oila byudjeti daromadlarini oshirish, uy mehnatidan foydalangan holda ishlab chiqarishni yanada kengaytirish orqali hozirgi kundagi dolzarb muammolardan biri bo'lgan ishsizlikni kamaytirish ko'zlangan.

Xulosa va takliflar. Hozirgi kunda qo'l mehnati asosida ishlab chiqarilgan mahsulotlarning nafaqat ichki bozorda, balki tashqi bozorda ham talabgorligini e'tiborga oladigan bo'lsak, hunarmandchilik orqali xotin-qizlar uydan chiqmagan holda, ortiqcha sarsongarchiliklarsiz barqaror daromadga ega bo'lishlarini alohida ta'kidlash lozim. Shu bilan bir qatorda, ayollarmiz farzandlari tarbiyasi bilan shug'ullana oladilar hamda ularni ham ushbu faoliyatga jalb qilib bo'sh vaqtlarini samarali o'tkazishlariga yordam beradi.

ADABIYOTLAR

16. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 24 maydagi PF-77-sonli Farmoni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.05.2023 y., 06/23/77/0298-son)
17. Rahimboeva D.A. Yoshlarni komil inson qilib tarbiyalash-g'oyaviy xurujlardan asrash omili sifatida. // NamDU ilmiy axborotnomasi. 2023-yil, 4-son
18. Rahimboeva D. A. Diniy bag'rikenglik-millatlararo totuvlik garovidir // International scientific journal "Interpretation and researches". Volume 1 issue 4 | ISSN: 2181-4163 | UIF-2023: 8.2
19. Rakhimbayeva D.A. The role of a woman in society and family cohesion. International Scientific Journal ISJ Theoretical & Applied Science Philadelphia, USA issue 02, volume 82 published February 29, 2020